

Uchodźcy z Ukrainy kartą w rosyjskiej grze propagandowej

Katarzyna Chawryło

Według danych ogłoszonych 7 lipca przez rosyjską Federalną Służbę Migracyjną (FSM) od początku działań militarnych na południowo-wschodniej Ukrainie ze strefy objętej walkami wjechało do Rosji 481 tys. obywateli Ukrainy, a łącznie w Rosji przebywa obecnie 1,8 mln Ukraińców. Ogłoszenie tych danych stanowi część prowadzonej od kilku tygodni przez rosyjskie media kampanii propagandowej dotyczącej napływu do Rosji uchodźców z Ukrainy. Elementem tej kampanii są także publikowane przez państwowe stacje telewizyjne i prasę emocjonalne reportaże przedstawiające uciekającą z Ukrainy ludność cywilną oraz relacje z utworzonych na terenie Rosji obozów dla uciekinierów z Ukrainy.

Komentarz

- Doniesienia na temat rosnącej fali uchodźców z Ukrainy do Rosji stały się ważnym elementem rosyjskiej propagandy medialnej wykorzystywanej przez Kreml na użytek wewnętrzny oraz na arenie międzynarodowej. Jej celem jest zdyskredytowanie w oczach obywateli rosyjskich i wspólnoty międzynarodowej władz w Kijowie poprzez oskarżanie ich o prowadzenie wojny przeciwko ludności cywilnej własnego kraju i spowodowanie „katastrofy humanitarnej” na południowo-wschodniej Ukrainie. Ponadto celem jest stworzenie wizerunku Kremla jako „obrońcy praw człowieka”. Aby uwiarygodnić tę narrację, rosyjskie media powoływały się na wypowiedź rzeczniczki Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) z 27 czerwca, która odnosząc się do konfliktu na Ukrainie poinformowała, że według szacunków ONZ od początku roku do Rosji z Ukrainy przybyło około 110 tysięcy osób.
- Na podstawie danych podawanych przez rosyjskie władze nie można określić rzeczywistej skali napływu do Rosji uchodźców z Ukrainy. Ogłaszane informacje są bowiem niespójne, brakuje w nich danych sumarycznych o ruchu osobowym pomiędzy Ukrainą i Rosją, świadomie zamazywana jest różnica pomiędzy różnymi kategoriami przyjezdnych oraz w sposób nieścisły stosowany jest termin „uchodźca”. Powstaje w ten sposób mylne wrażenie, że większość Ukraińców wjeżdżających do Rosji to uchodźcy wojenni. Tymczasem jak wynika z ostatnich danych FSM, o przyznanie formalnego statusu uchodźcy do władz Rosji zwróciło się dotychczas jedynie 20 461 Ukraińców. Sugeruje to, że część obywateli Ukrainy przybyła do Rosji z przyczyn niezwiązanych z działaniami wojennymi, a z powodów rodzinnych lub w celach zarobkowych. Rosja jest tradycyjnie częstym kierunkiem migracji dla obywateli Ukrainy. Według FSM w ciągu 2013 roku Rosję odwiedziło 3,3 mln obywateli Ukrainy, a 2,9 mln obywateli tego kraju

podejmowało w Rosji pracę.

- Przekaz medialny dotyczący fali uchodźców jest wykorzystywany przez Kreml, aby kształtować rosyjską opinię publiczną w kierunku zgodnym z oczekiwaniami władz. Pod jego wpływem większość społeczeństwa rosyjskiego uważa, że Rosja powinna wspierać działania separatystów na południowo-wschodniej Ukrainie, udzielając im pomocy humanitarnej i dyplomatycznej, a także popiera udział rosyjskich ochotników w walkach. Konsekwencją tego przekazu jest także wzrost poparcia dla ewentualnej interwencji zbrojnej Rosji na Ukrainie: pod koniec czerwca 40% Rosjan popierało wprowadzenie rosyjskich wojsk na Ukrainę, 45% było temu przeciwnych (w maju wprowadzenie wojsk popierało 31%; dane Centrum Lewady).